

Puolustushallinnon vastuullisuusraportti

20 22

Esipuhe

Puolustushallinnon vastuullisuusraportti vuodesta 2022 on järjestyksessään toinen julkaistu raportti puolustushallinnon toimista vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Vastuullisuusraportoinnin taustalla on Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) globaalien kestäväen kehityksen Agenda 2030-toimintaohjelman tavoitteet kestäväen kehityksen edistämiseksi kaikkialla maailmassa vuoteen 2030 mennessä. Vastuu Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamisesta on maiden hallituksilla. Osana toimeenpano-ohjelmaa hallitukset ovat sitoutuneet laatimaan kansalliset suunnitelmat siitä, miten Agenda 2030:n tavoitteet saavutetaan sekä raporttoimaan toimeenpanotyön edistymisestä YK:lle. Suomen hallituksen Agenda 2030-toimeenpanotyötä ohjaa kansallinen toimeenpanosuunnitelma.

Vuosi 2022 osoittautui monella tapaa poikkeukselliseksi, vaikka COVID-pandemian vaikutukset väistyivät hiljalleen. Puolustushallinto osoitti kykyä reagoida turvallisuusympäristön

muutokseen vastuullisesti ja kestäväen kehitystä edistäen. Venäjän aloittama sota Ukrainassa on hyökkäys sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja YK:n peruskirjan arvoja sekä kansainvälistä oikeutta vastaan. Hyökkäyssota heikentää kansainvälistä turvallisuutta ja vaikuttaa Suomen ja Euroopan turvallisuuteen perusteellisesti ja pitkäkestoisesti. Tilanne on vakava ja osin vaikeasti ennakoitava. Hyökkäyssodan vaikutukset ovat mittavat myös esimerkiksi talous- ja energiasektoreilla ja haasteet tuntuvat kaikilla tasoilla; kansainvälisen järjestelmän tasolta aina perhe- ja yksilötasolle. Laajemmin turvallisuustilanteeseen vaikuttavat suurvaltakilpailun kiihtyminen ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän heikentyminen. Myös ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden vähentyminen ja vihreä siirtymä muuttavat merkittävästi toiminta- ja turvallisuusympäristöä. Globaalit haasteet ovat mittavat ja korostavat voimallisesti kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän sekä kansainvälisen yhteistyön ja vastuunkannon merkitystä.

Venäjän hyökkäyssodan seurauksena Suomi liittyi Natoon huhtikuussa 2023. Natossa Suomi jakaa liittokunnan yhteiseen turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvät vastuut ja hyödyt. Naton jäsenmaana Suomen puolustuksen ennaltaehkäisevä vaikutus on nykyistä huomattavasti suurempi ja sotilaallisen hyökkäyksen kohdistuessa Suomeen, Suomi puolustautuisi koko liittokunnan tuella. Vahva kansallinen puolustuskyky ja Nato-jäsenyys muodostavat Suomelle uskottavan puolustusratkaisun pitkälle tulevaisuuteen. Jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta ja koko suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokykyä luoden siten edellytyksiä kestäväälle kehitykselle ja hyvinvoivalle yhteiskunnalle.

Kansliapäällikkö
Esa Pulkkinen
Puolustusministeriö

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti
Vesa Virtanen
Puolustusvoimat

Sisältö:

1. Vastuullisuudesta raportointi	4
2. Puolustusministeriön hallinnonala lyhyesti	4
Puolustusministeriö	4
Puolustusvoimat	5
3. Vastuullisuuden johtaminen puolustushallinnossa	6
4. Toiminnan vaikutukset painopistealueittain vuonna 2022	8
Vakaus ja turvallisuus	9
Elinkaariajattelu ja kiertotalous	16
Henkilöstön ja koulutettavien tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi	18
Energia- ja ilmastovastuullisuus	24
Ympäristövastuullisuus	26
Lähteet ja linkit	29

Julkaisija: Puolustusministeriö
Verkko-ISBN: 978-951-663-285-1

Kannen kuva: Tino Koivu, Puolustusvoimat

www.defmin.fi
www.puolustusvoimat.fi

Kuva: Puolustusvoimat

1. Vastuullisuudesta raportointi

Puolustusministeriö on asettanut työryhmän, joka koostuu ministeriön ja Pääesikunnan edustajista ja sen tehtävänä on valmistella puolustusministeriön hallinnonalan vuosittainen vastuullisuusraportti.

Puolustushallinnonalan toinen vastuullisuusraportti koskee vuotta 2022. Hallinnonalan vastuullisuudesta raportoidaan vuosittain kesäkuussa koskien edeltävän vuoden tavoitteita. Raportti julkaistaan puolustusministeriön ja Puolustusvoimien verkkosivuilla.

2. Puolustusministeriön hallinnonala lyhyesti

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana kansallisesta puolustuspolitiikasta ja turvallisuudesta sekä kansainvälisestä puolustuspoliittisesta yhteistyöstä.

Puolustusministeriö on myös ikään kuin nivel valtioneuvoston ja Puolustusvoimien välillä. Valtioneuvoston ohjaava ote siirtyy puolustusministeriön kautta Puolustusvoimiin. Ja toisaalta; Puolustusvoimien tarpeet välittyvät puolustusministeriön kautta valtioneuvoston tietoon.

Puolustusvoimien välitön johto ja valvonta kuuluvat Puolustusvoimain komentajalle, jolla on apunaan Pääesikunta. Hallinnollisissa asioissa Puolustusvoimat on puolestaan puolustusministeriön alainen.

Puolustusministeriö vastaa sotilaallisen maanpuolustuksen voimavaroista ja Puolustusvoimien toimintaedellytyksistä.

Puolustusministeriön tehtäviä ovat:

- puolustuspolitiikan valmistelu ja toimeenpano;
- sotilaallinen maanpuolustus;
- Puolustusvoimien kokoonpano ja johtosuhteet;
- kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen;
- asevelvollisuusjärjestelmä, sotilaskoulutus ja vapaaehtoinen maanpuolustustyö;
- kansainvälinen puolustusmateriaaliyhteistyö ja puolustustarvikkeiden vientivalvonta;
- aluevalvontaviranomaisten toiminnan johtaminen ja yhteensovittaminen;
- aseidenriisunta- ja asevalvonta-asiat;
- sotilaallinen kriisinhallinta ja rauhanturvaaminen;
- hallinnonalan yhdyskunta- ja ympäristöasiat.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimat turvaa Suomen aluetta, kansan elinmahdollisuuksia ja valtiojohdon toimintavapautta sekä puolustaa laillista yhteiskuntajärjestystä tarvittaessa sotilaallisin voimakeinoin aseellisen hyökkäyksen tai sitä vastaavan ulkoisen uhan kohdistuessa Suomeen. Puolustusvoimat ylläpitää kaikissa oloissa sotilaallista valmiutta ja kehittää sitä. Normaalioloissa Puolustusvoimien keskeisimpänä tehtävänä on suorituskykyjen kehittäminen ja ylläpito, mikä käsittää asejärjestelmien ja muiden suorituskykyjen suunnittelun, hankinnan, ylläpidon ja poiston sekä näitä käyttävien joukkojen tuottamisen.

Puolustusvoimien tehtävät ovat:

- **Suomen sotilaallinen puolustaminen**, johon kuuluvat:
 - a) maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen;
 - b) kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen;

c) sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustus-koulutuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen;

- **muiden viranomaisten tukeminen**, johon kuuluvat:
 - a) virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi;
 - b) pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja;
- **osallistuminen** aluevalvonta-yhteistyöhön tai **muuhun kansainvälisen avun antamiseen** ja kansainväliseen toimintaan, mukaan lukien Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun;
- **osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan** ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Puolustusvoimien rauhan ajan organisaatio koostuu Pääesikunnasta ja sen alaisesta viidestä laitoksesta: Maavoimista, Merivoimista, Ilmavoimista ja Maanpuolustuskorkeakoulusta. Pääesikunnan alaiset laitokset ovat Puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskus, Puolustusvoimien palvelukeskus, Puolustusvoimien tiedustelulaitos, Puolustusvoimien tutkimuslaitos sekä Puolustusvoimien logistiikkalaitos. Puolustusvoimien välitön johto ja valvonta kuuluvat Puolustusvoimain komentajalle, jolla on apunaan pääesikunta. Rauhanaikana Puolustusvoimilla on palkattua henkilökuntaa kotimaan tehtävissä noin 13 000 henkeä, josta noin kolmasosa on siviilejä. Varusmiehiä Puolustusvoimat kouluttaa vuosittain noin 20 000.

3. Vastuullisuuden johtaminen puolustushallinnossa

Valtioneuvoston puolustusselonteko eduskunnalle antaa puolustuspoliittiset linjaukset Suomen puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiseksi. Puolustushallinto toimeenpanee YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmaa puolustuselonteossa linjatun mukaisesti. Puolustushallinto myös osaltaan tukee valtioneuvoston hiilineutraalisuustavoitteen toteutumista puolustuskyvystä tinkimättä. Ympäristö- vastuullisuuden sekä energia- ja ilmastovastuullisuuden kehittämistä jatketaan laadittujen strategioiden mukaisesti.

Vastuullisuuden johtamismalli

Puolustushallinnon vastuullisuustyön viitekehystenä toimii taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristövastuu, YK:n kestävän kehityksen periaatteet ja hyvä hallintotapa. Kestävän kehityksen ohjaus puolustusministeriön hallinnonalalla perustuu kansalliseen viitekehukseen. Erityisen painokkaasti suuntaa osoittavina voidaan pitää hallitusohjelmaa, hallituksen kestävyystiekarttaa ja Agenda 2030 tiekarttaa. Kestävän kehityksen periaatteita on sisällytetty hallinnonalan

strategioihin, tulosohjausasiakirjoihin, ohjelmiin ja toimintaan, joiden seurauksena hallinnon eri tasoille on syntynyt kestävä kehitystä edistäviä käytäntöjä, kehityshankkeita ja toimintatapoja. Kestävä kehityksen ohjaus on integroitunut osaksi normaalia toiminnanohjausta.

Puolustusministeriön resurssipoliittisen osaston kiinteistö- ja ympäristöyksikkö seuraa muutoksia kansallisesti ja arvioi mahdollisia muutostarpeita hallinnonalan ohjaukseen yhdessä eri vastuualueiden omistajien kanssa. Myös Puolustusvoimat seuraa kansallisen vastuullisuuden viitekehityksen muutoksia osana toimintansa suunnittelua.

Kestävän kehityksen toimeenpanoon liittyvien tehtävien vastuut on määritelty puolustusministeriön työjärjestyksessä ja taloussäännössä sekä tarkemmissa prosessikuvauksissa. Puolustusministeriön resurssipoliittisen osaston kiinteistö- ja ympäristöyksikkö koordinoi kestävä kehitykseen ja vastuullisuuteen liittyvää hallinnonalan ohjausta. Puolustusministeriön toiminnassa sovelletaan Kestävä kehitys

ja vastuullisuus puolustushallinnossa -suunnitteluasiakirjaa. Puolustusvoimissa suunnitteluasiakirjan periaatteita ja toimintamalleja sovelletaan soveltuvin osin.

Puolustushallinnon kestävän kehityksen ja vastuullisuuden suunnitteluasiakirja on suunnitelma kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanosta hallinnonalalla. Asiakirja kuvaa puolustushallinnon kestävän kehityksen ja vastuullisuuden viitekehystä, ohjausta, nykytilaa ja tavoitteita. Se on tarkoitettu puolustushallinnon hallinnonalan sisäiseen käyttöön ja se tarkistetaan vuosittain ja päivitetään vähintään tulos- ja toimintasuunnitelmakausittain neljän vuoden välein tai tarvittaessa, esimerkiksi hallitusohjelman ja kansallisten sitoumusten tuottamien syötteiden perusteella. Osana suunnitteluasiakirjaa määriteltiin hallinnonalan vastuullisuuden painopistealueet ja niiden liittymäpinnat YK:n Agenda 2030 -tavoitteisiin.

Puolustushallinnossa tunnistetut painopistealueet ja niitä kuvaamaan valitut YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 tavoitteet:

Vakaus ja turvallisuus

Turvallisuus on vakaan, hyvinvoivan ja kestävän yhteiskunnan edellytys. Puolustuspolitiikalla, sotilaallisella maanpuolustuksella, kokonaismaanpuolustuksella, viranomaisyhteistyöllä ja sotilaallisella kriisinhallinnalla ehkäistään ja hillitään konflikteja sekä edistetään yhteiskunnallista vakautta ja turvallisuutta.

Elinkaariajattelu ja kiertotalous

Puolustushallinto on merkittävä julkinen hankkija. Hallinnonalan budjetista käytetään noin kolmasosa erilaisiin materiaali- ja palveluhankintoihin. Puolustushallinnon materiaalipolitiikassa arvioidaan olennaisesti materiaalin elinkaarta ja sen hallintaa. Vastuullisuus huomioidaan hankkeissa ja hankinnoissa koko elinkaaren ajalta.

Henkilöstön ja koulutettavien tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi

Rauhanaikana puolustushallinnolla on palkattua henkilöstöä noin 13 000 henkeä. Henkilöstön hyvinvoinnista, toimintakyvystä ja osaamisesta huolehditaan. Avoimella vuorovaikutuksella taataan motivoiva ja mielekäs työympäristö ja asepalvelus. Asepalvelukseen hakeutuvien naisten määrää pyritään lisäämään ja puututaan syrjintään ja epäasialliseen käytökseen.

Energia- ja ilmastovastuullisuus

Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutumisen vaikuttava puolustushallinnon toimintaympäristöön sekä infrastruktuuriin ja materiaaliin. Puolustushallinnon toimintaa ohjataan resurssiviisaasti ilmastovastuuseen ja energiatehokkuuteen.

Ympäristövastuullisuus

Puolustushallinto on valtakunnallinen ja myös paikallisesti merkittävä yhteiskunnallinen toimija. Sotilasalueilla on paljon arvokkaita luonto- ja ympäristöarvoja. Ympäristönsuojelun toimenpitein tuetaan puolustushallinnon lakisääteisiä tehtäviä sekä pyritään ennaltaehkäisemään ja minimoimaan toiminnan haitallisia vaikutuksia. Toimitaan ympäristönsuojelussa aktiivisena osana muuta yhteiskuntaa.

4. Toiminnan vaikutukset painopistealueittain vuonna 2022

Vakaus ja turvallisuus

YK:n Agenda 2030 tavoite 16:

Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto,
tavoitteena edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin, rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

Hallitusohjelma ohjaa valtion talouspolitiikan toteutusta. Suomen talouspolitiikkaa määrittää myös EU-lainsäädäntö. Valtion viraston tilinpäätöksen ja tulosvastuun toteuttamista varten laadittavan toimintakertomuksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta sekä viraston ja laitoksen tuotoista ja kuluista, taloudellisesta asemasta ja toiminnallisesta tuloksellisuudesta. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) tarkastaa vuosittain ministeriöiden ja muiden tilinpäätösvelvollisten virastojen tilinpäätökset. Tarkastuksellaan VTV varmistaa, että valtion varoja käytetään eduskunnan tahdon mukaisesti, lakeja noudattaen ja järkevästi.

Turvallinen yhteiskunta ja vakaa kansainvälinen järjestelmä mahdollistavat kestävä kehitystä ja toisaalta kestävä kehitys lisää turvallisuutta ja vakautta. Vahva kansallinen puolustuskyky luo perustaa Suomen turvallisuudelle ja yhteiskunnalliselle vakaudelle. YK:n Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteiden mukainen toiminta myös lisää vakautta ja turvallisuutta yhteiskunnassa ja puolustushallinnon tehtävät tukevat kestävä kehitystä. Puolustuspolitiikalla, sotilaallisella maanpuolustuksella, puolustusyhteistyöllä, kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisella, muiden viranomaisten tukemisella sekä sotilaallisella kriisinhallinnalla vahvistetaan kansallista ja kansainvälistä turvallisuutta.

Kuva: Puolustusvoimat

Kansainvälinen turvallisuusympäristö on ollut jo pitkään jännitteinen, mutta perustavanlaatuinen muutos Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristössä tapahtui Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022.

Vahva puolustuskyky ja Nato-jäsenyys muodostavat Suomelle uskottavan puolustusratkaisun pitkälle tulevaisuuteen. Asevelvollisuus, koulutettu reservi, koko maan puolustaminen, korkea maanpuolustustahto ja materiaallinen valmius ovat Suomen puolustuksen perustana jatkossakin. Muuttuneen turvallisuus- ja toimintaympäristön seurauksena puolustuskykyä kehitetään nopeutetulla aikataululla puolustukseen osoitetuilla lisäresursseilla.

Suomi puolustaa aluettaan, kansalaisiaan ja yhteiskuntaansa kaikkia voimavaroja käyttäen, mikä edellyttää tiivistä yhteistoimintaa yhteiskunnan eri toimijoiden kesken. Voimavarojen käytettävyyttä Suomen sotilaalliseksi puolustamiseksi varmistetaan kokonaisuutena maanpuolustuksen periaatteen mukaisesti.

Kehittyvä kokonaisturvallisuuden malli on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli ja keskeinen osa yhteiskunnan kriisinsietokykyä. Se nostaa kynnystä vaikuttaa Suomeen ja on myös osa puolustuksen pidäkettä. Heikentyneessä turvallisuustilanteessa viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoiminnan tarve on korostunut.

”*Heikentyneessä turvallisuustilanteessa viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoiminnan tarve on korostunut.*”

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Vastuullinen julkinen talous	Puolustushallinnon taloudenhoidon laillisuus ja toiminnan tuloksellisuus sekä valtion talousarvion noudattaminen	Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tarkastusraportti.	Vuoden 2021 puolustusministeriön tilintarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Lähde: VTV:n tilintarkastuskertomus 2021.	Vuoden 2022 puolustusministeriön tilintarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Vuoden 2022 Puolustusvoimien tilintarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Lähde: VTV:n tilintarkastuskertomus 2022
Puolustusmenojen osuus bruttokansantuotteesta	Hallinnonalan vaikuttavuuden ja Puolustusvoimien toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisäätetut tehtävänsä.	Julkisen talouden suunnitelmassa 2021 - 2024 puolustusministeriön hallinnonalan määrärahasatama on kehyskaudella noin 4,4-5,0 mrd.	Vuonna 2021 puolustusministeriön hallinnonalan osuus bruttokansantuotteesta oli 248 883 milj. euroa (1,85 %) ja valtion budjettitalouden menoista 4 593,5 milj. euroa (6,7 %).	Puolustusministeriön hallinnonalan menot olivat vuoden 2022 talousarviossa 4 490,3 milj. euroa. Niiden osuus bruttokansantuotteesta (BKT) oli 1,68 % ja valtion budjettitalouden menoista 5,8 %.
Asevelvollisten kouluttaminen ja Maanpuolustustahto	Varusmiesten ja reserviläisten maanpuolustustahtoon tukeminen.	Varusmiesten ja reserviläisten maanpuolustustahtoa kuvaavat kyselyt	Varusmiesten loppukyselyn summamuuttujan Maanpuolustustahto säilyi edellisvuosien tapaan arvossa 4,3 (asteikolla 1-5). Reservin koulutus-tapahtumissa kerätyn kyselyn tulosten perusteella summamuuttujan Yleinen maanpuolustustahto arvo oli 4,56 (asteikolla 1-5). Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021.	Vuoden 2022 ensimmäisellä puolikkaalla varusmieskoulutusta jouduttiin toteuttamaan poikkeuksellisissa olosuhteissa COVID19-pandemian ja siitä johtuneiden rajoitustoimien takia. Varusmiesten loppukyselyssä 2/22 maanpuolustustahto oli mittaushistorian korkein 4,53 (asteikko 1 - 5). Reservin koulutustapahtumissa kerättyjen tulosten perusteella yleinen maanpuolustustahto oli 4,69 (asteikko 1 - 5). Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2022.
		Varusmieskoulutettavien määrä ja sukupuolijakauma.	Varusmiespalveluksen aloitti 23 454 henkilöä (24 048 ml. Rajavartiolaite), joista naisia oli 1 173 (1 189 ml. RVL). Varusmiespalveluksesta kotiutui reserviin koulutettuina 19 781 varusmiestä (20 268 ml. RVL), joista naisia oli 883 (892 ml. RVL). Varusmiespalveluksen suoritti noin 83,3 % palveluksen aloittaneista. Varusmieskoulutuksen keskeytti 16,7 % palveluksen aloittaneista, mikä on covid-19-pandemiasta johtuen enemmän kuin edellisvuonna (2020: 15,8 %).	Varusmiespalveluksen aloitti Puolustusvoimissa vuonna 2022 yhteensä 23 162 henkilöä (23 755 ml. RVL), joista naisia oli 1 197 (1 211 ml. RVL). Varusmiespalveluksesta kotiutui koulutettuina reserviin 19 062 varusmiestä (19 558 ml. RVL), joista naisia oli 1 028 (1 040 ml. RVL). Vapaaehtois- asepalveluksen suorittaneiden naisten määrä oli 1 034 ylittäen ensimmäistä kertaa 1 000 rajan. Vuonna 2022 varusmiespalveluksen suoritti noin 82,3 % palveluksen aloittaneista.
		Reserviin koulutettavien määrä. Reservin kertausharjoituksissa koulutettavien määrällinen tavoite vuodelle 2021 oli 19 300 reserviläistä.	Reservin kertausharjoituksissa koulutettiin 17 938 reserviläistä. Puolustusvoimien reservin koulutuksen määrälliset tavoitteet eivät täyttyneet covid-19-pandemian aiheuttamien harjoitusten perumisten ja siirtojen vuoksi.	Reservin kertausharjoituksissa koulutettiin yhteensä 29 623 reserviläistä. Osa reserviläisistä osallistui useampaan kuin yhteen kertausharjoitukseen.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
	Kansalaisten maanpuolustustahdon tukeminen.	Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan (MTS) haastattelututkimus.	MTS:n haastattelututkimuksen mukaan suomalaisten maanpuolustustahto on noussut (68 %, 2020: 65 %), samoin henkilökohtainen maanpuolustustahto (84 %, 2020: 80 %). Kolme neljäsosaa luottaa Puolustusvoimien kykyyn torjua Suomeen kohdistuvia sotilaallisia uhkia. Nykyisen asevelvollisuusjärjestelmän tuki on pysynyt vakaana, sitä tukee 73 %. Lähde: Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS 2021:1: Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta	MTS:n haastattelututkimuksen mukaan suomalaisten maanpuolustustahto on ennätyskorkealla (83 %; vuonna 2021: 68 %), samoin henkilökohtainen maanpuolustustahto (82 %, vuonna 2021: 84 %). Erittäin tai melko paljon, Puolustusvoimien kykyyn torjua Suomeen kohdistuvia sotilaallisia uhkia luottaa 89 %. Nykyisen asevelvollisuusjärjestelmän tuki on pysynyt vakaana, sitä tukee 82 %. Lähde: Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS 2022:4 : Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta
	Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kurssit.	Koulutuspäivät ja osallistujamäärät.	MPK kehitti koulutusjärjestelmäänsä Puolustusvoimien tarpeiden ja annetun ohjauksen mukaisesti ja koulutusohjelmien ohjauksen ja hyväksymisprosessi on saatu vakiinnutettua. Vuoden 2021 aikana hyväksyttiin 20 koulutusohjelmaa, joiden mukaan MPK toteutti koulutusta valtakunnallisesti. MPK:n järjestämässä sotilaallisia valmiuksia palvelevassa (SOTVA) koulutuksesta Puolustusvoimille kohdentui 13 481 koulutuspäivää yhteensä 6 850 reserviläiselle. Yksilötaitoihin keskittyvää sotilaallisia valmiuksia palvelevaa (SOTVA) -koulutusta voidaan pitää merkittävänä lisänä Puolustusvoimien joukkojen suorituskyvyn kehittämisessä. SOTVA-koulutukseen osallistuneiden henkilöiden antama palaute koulutuksesta on ollut erinomainen (4,57). Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021	Yhteistoiminta Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) sekä reserviläisjärjestöjen välillä syveni vuoden 2022 aikana. Puolustusvoimille kohdennetussa SOTVA-koulutuksessa järjestettiin 76 128 koulutuspäivää yhteensä 16 576 osallistujalle.
Kokonaisturvallisuuden kehittäminen	Valtakunnalliset maanpuolustuskurssit	Kurssien ja osallistujien määrät.	Valtakunnallisia maanpuolustuskursseja järjestettiin yhteensä 6, joista kolme oli peruskursseja, 2 täydennyskursseja ja 1 erikoiskurssi. Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin suoritti vuonna 2021 yhteensä 126 henkilöä, joista 117 oli siviilihenkilöitä. Kokonaismäärästä 56 henkilöä oli naisia.	Valtakunnallisia maanpuolustuskursseja järjestettiin yhteensä 11 kappaletta. Kolme vuonna 2021 keskeytynyttä peruskurssia saatettiin loppuun kevään 2022 aikana. Tämän lisäksi neljä perus-, kaksi jatko-, yksi täydennys- ja yksi erikoiskurssi toimeenpantiin täytenä kokonaisuutena vuonna 2022. Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin suoritti loppuun yhteensä 332 henkilöä, joista 305 oli siviilihenkilöitä ja naisia 118 henkilöä. Osallistujia kaikille toimeenpanuille kursseille vuonna 2022 oli yhteensä 695 henkilöä.
	Alueelliset maanpuolustuskurssit.	Kurssien ja osallistujien määrät.	Alueellisia maanpuolustuskursseja järjestettiin yhteensä 14, joista 6 yleiskursseja, 6 jatkokursseja ja 2 erikoiskurssia. Osallistujia kursseilla oli yhteensä 794, joista naisten osuus oli 279 henkilöä.	Alueellisia maanpuolustuskursseja järjestettiin yhteensä 25, joista 13 yleiskursseja, 9 jatkokursseja ja 1 erikoiskurssi. Osallistujia kursseilla oli yhteensä 1639, joista naisten osuus oli 584 henkilöä.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Kansainvälinen harjoitustoiminta	Kansainvälisten harjoitukset.	Harjoitusten määrä ja laatu.	Kansainvälisiä harjoituksia oli suunniteltu toteutettavaksi 60 kappaletta. Näistä peruuntui 28, joista 25 covid-19-pandemian johdosta. Kaksi harjoitusta toimeenpantiin suunnitelman ulkopuolisena harjoituksena.	Kansainvälistä harjoitustoimintaa tehostettiin 8 uudella ja 12 muuttuneella harjoitteella.
Kansalaisten luottamus	Luottamus instituutioon (ml. puolustushallinto).	Pyritään edistämään säännöllisesti toistettavaa kansallista mittausta.	Ei tuloksia vuodelle 2021.	<p>Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan (MTS) vuoden 2022 tutkimuksen mukaan 89 % vastanneista luotti erittäin tai melko paljon Puolustusvoimien kykyyn torjua Suomeen kohdistuvia sotilaallisia uhkia (73 % /2021). Lähde: MTS 2022:4: Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta.</p> <p>Myös vuoden 2022 Tiedebarometrissä kansalaisten luottamuksessa yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan Puolustusvoimat otti luotetuimman instituution sijan. Lähde: Tieteen tiedotus ry, Tiedebarometri 2022.</p> <p>Vuonna 2022 tehdyn julkishallinnon Luottamus & Maine -tutkimuksen perusteella puolustusministeriö sai tulokseksi 3.72 (3.40/2020) ja Puolustusvoimat 3.77 (3.43/2020) asteikolla 1 – 5. Tulos on saatu 8 eri osa-alueen keskiarvona. Tutkimukseen osallistui 9583 kansalaista. Sidosryhmätuen vertailussa puolustusministeriö sai arvoksi 3.90 ja Puolustusvoimat 3.97. Nousu vuoden 2020 tuloksista on ollut merkittävää ja osoittaa kansalaisten tuntevan ja luottavan puolustusministeriön ja erityisesti Puolustusvoimien toimintaan. Lähde: T- Media, Julkishallinnon Luottamus & Maine -tutkimus 2022.</p> <p>Kansalaispulssi -kyselyssä vuodesta 2022 Puolustusvoimat oli Suomen luotetuin instituutio (93/100). Puolustusministeriötä ei kyselyssä erikseen arvoitettu, vaan se oli osana Valtionhallintoa (82/100). Lähde: Kansalaispulssi 2022.</p>

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Sotilaallinen kriisinhallinta ja kokonaisvaltainen kriisinhallinta	<p>Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan, jolla luodaan edellytykset kohdemaiden vakaalle ja turvalliselle kehitykselle. Osallistuminen kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan kehittämiseen, ml. vaikuttavuuden kehittäminen ja kolmoisneksus-yhteyden* kehittäminen.</p> <p>* Kolmoisneksus = kehitysyhteistyö, humanitaarinen työ ja rauhantyö.</p>	<p>Kriisinhallintaoperaatioihin koulutettujen ja osallistuneiden määrä. Toimet ja hankkeet, joilla edistetään kokonaisvaltaista kriisinhallintaa ja kolmoisneksus-yhteyttä.</p>	<p>Puolustusvoimat koulutti sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin vuonna 2021 noin 600 henkilöä. Puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä 109 henkilöä palveli kriisinhallintatehtävissä. Kansainvälisen sotilaallisen kriisinhallinnan henkilötyövuosikertymä oli 405 henkilötyövuotta (3,1 % kokonaishenkilötyövuosista). Puolustusvoimat osallistui 11 sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon. Kriisinhallintaoperaatioiden kokonaisvahvuus noin 350 sotilasta.</p> <p>Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021</p>	<p>Vuonna 2022 rotaatiokoulutukseen osallistui noin 650 henkilöä. Puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä 114 palveli kriisinhallintatehtävissä. Suomi osallistui kymmeneen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon. Kriisinhallintaoperaatioiden kokonaisvahvuus keskimäärin noin 354 sotilasta.</p> <p>Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2022.</p> <p>VN TEAS hanke Suomen Afganistan-operaatioiden vaikuttavuus ja systeemisen arviointimallin kehittäminen oli toteutuksessa 2022. Hankkeen (5/2022-6/2023) tavoitteena on: 1) tuottaa kriisinhallinnan kokonaisvaltaisuuden ja kolmoisneksuksen näkökulmasta kokonaiskuva Suomen Afganistaniin kohdistamien toimien tuloksista, vaikutuksista, sekä vaikuttavuudesta ja sen arvioinnista aikavälillä 2002-2021 ja 2) jatkokehitetään vaikuttavuuden arvioinnin prosesseja, menetelmiä ja toimintatapoja.</p>
Asevalvonta	<p>Sotilaallista luottamusta ja turvallisuutta lisääviin (LTL) toimiin osallistuminen asevalvontasopimusten mukaisesti.</p>	<p>Osallistuminen asevalvontaan.</p>	<p>Puolustusvoimat on osallistunut asiantuntija-henkilöstöllä kansainvälisiin asevalvonta-alan kokouksiin yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa silloin, kun käsiteltävät asiat ovat koskettaneet puolustusjärjestelmää, puolustusyhteistyötä tai Puolustusvoimien suorituskykyä. Covid-19-pandemian takia Avoin taivas -lennot ovat olleet pääosin keskeytyksissä ja muitakin LTL-toimia on rajoitettu. Tämä lisäksi Venäjä vetäytyi Avoin taivas -sopimuksesta joulukuussa 2021. Yhdysvallat on tehnyt vastaavan vetäytymisen jo vuonna 2020. Suomi valmistautui vuonna 2021 ottamaan seuraavan vuoden 2022 alusta Etyjin jäsenellän vuoropuhelun (Structured Dialogue) puheenjohtajuuden. Marraskuussa 2021 Puolustusvoimat toteutti onnistuneesti Wienin asiakirjan mukaisen kerran viidessä vuodessa järjestettävän tukikohtavierailun, joka sisälsi vierailut Jääkäriprikaatiin ja Lapin lennostoon sekä uuden pääaseistuksen ja -kaluston esittelyn.</p> <p>Lähde: PV Asevalvonta</p>	<p>Puolustusvoimat on jatkanut luottamusta ja turvallisuutta lisäävien (LTL) asevalvontatoimien toteuttamista. Puolustushallinto on osallistunut aktiivisesti kansainvälisiin asevalvonta-alan kokouksiin (ml. Etyj, YK, Nato), vaikka Venäjän hyökkäyssodan vuoksi edellytykset asevalvonnan kehittämiseksi ovat olleet heikot. Asevalvontasopimuksista aiheutuvat velvoitteet on huomioitu Puolustusvoimien toiminnassa. Suomi on vuonna 2022 toiminut Etyjin jäsenellän vuoropuhelun puheenjohtajamaana. Lisäksi puolustushallinto on valmistautunut tukemaan ulkoministeriötä Suomen vuoden 2025 Etyj-puheenjohtajuuden valmisteluissa.</p>

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Virka-aputehtävät	Muiden viranomaisten tukeminen.	Pyydettyjen virka-aputehtävien toteutus.	Vuonna 2021 Puolustusvoimat on tukenut muita viranomaisia antamalla virka-apua ja toteuttamalla siihen rinnasteisia tehtäviä yhteensä 494 kertaa. Puolustusvoimat on kyennyt tukemaan muita viranomaisia pyydettyllä tavalla. Koronapandemian hallintaan liittyvien virka-aputehtävien valmistelu ja päätöksenteko on aiemman mukaisesti toteutettu keskitetysti Pääesikunnassa. Menettelyllä on varmistettu puolustusvoimallisesti resurssien käytön tarkoituksenmukaisuus. Koronapandemiaan liittyvien virka-aputehtävien määrä on edelleen ollut suhteellisen vähäinen, eikä siihen ole jouduttu sitouttamaan merkittäviä resursseja pitkäaikaisesti.	Annetun virka-avun kokonaismäärä oli 457 tehtävää. Annetun virka-avun kokonaismäärä on pysynyt viime vuosien tasolla.

Elinkaariajattelu ja kiertotalous

12 VASTUULLISTA
KULUTTAMISTA

YK:n Agenda 2030 tavoite 12:

**Vastuullista kuluttamista, tavoitteena varmistaa
kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.**

Puolustushallinto on merkittävä julkinen hankkija. Hallinnonalan budjetista käytetään noin kolmasosa erilaisiin materiaali- ja palveluhankintoihin. Materiaalin elinkaaren arviointi ja hallinta kuuluvat olennaisena osana puolustushallinnon materiaalipolitiikkaan. Kestävä kehitys on otettu huomioon Puolustusvoimien materiaalisessa kehittämisessä. Materiaalitehokkuutta edistetään kestävien ja pitkäikäisten tuotteiden hankinnalla sekä tehostamalla elinkaariajattelua. Puolustusministeriön hallinnonalan toiminnalla voidaan kansallisella tasolla vaikuttaa myös hankintojen ja koulutuksen kautta luonnonvarojen kestävään ja tehokkaaseen käyttöön sekä kuluttajatottumusten muovautumiseen.

Puolustushallinnon materiaalipolitiikan tavoitteena on luoda edellytykset joukkojen varustuksen kustannustehokkaille hankinnoille, ajanmukaistamiselle

ja ylläpidolle sekä varmistaa varustuksen käyttöedellytykset ja täydennysmahdollisuudet myös poikkeusoloissa. Kertakäyttökulutuksen tilalle on juurtumassa kestävä kehityksen ja kiertotalouden käsitteet. Puolustushallinto edistää materiaalista huoltovarmuutta muun muassa kotimaisen teollisuuden tuotannon ylläpitoa ja kehittämistä Suomen puolustuksen kannalta strategisilla ja kriittisillä kompetenssialueilla ja luo omalta osaltaan edellytyksiä alan tulevaisuudelle.

Puolustusvoimissa pyritään vähentämään jätteen syntymistä, parantamaan lajittelua sekä kehitetään entisestään materiaalin hallintaa elinkaaren pidentämiseksi ja etsitään uusia vaihtoehtoja käytöstä poistettavan materiaalin hävittämiselle.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Jätteet	Jätteiden määrän vähentäminen ja kierrätysasteen lisääminen	Seuranta.	Vuonna 2021 Puolustusvoimien jätteiden kokonaismäärä oli 9400 tonnia, josta 46,5 % kierrätettiin materiaalina ja 4,6 % hyödynnettiin energiana. Jätteiden määrässä ei ole ollut viime vuosina muutosta. Lähde: Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021	Vuonna 2022 Puolustusvoimien jätteiden kokonaismäärä oli 9600 tonnia, josta 43 % kierrätettiin materiaalina ja 4,6 % hyödynnettiin energiana. Lähde: Puolustusvoimien ympäristöraportti 2022
Puolustushallinnon materiaali poliittinen strategia	Materiaalistrategiassa huomioidaan kestävän kehityksen ja vastuullisuuden näkökulmat hankinnoissa ja materiaalin elinkaaren ajalla.	Materiaalistrategian päivitys vuonna 2022 (toimenpide).	Puolustushallinnon materiaalistrategian päivitys aloitettiin vuonna 2021 ja valmistuu vuonna 2022. Päivityksen yhteydessä huomioidaan soveltuvin osin kestävän kehityksen näkökulmat.	Puolustushallinnon materiaalistrategian päivitys valmistui 12/2022 ja julkaistiin keväällä 2023.
Ympäristönäkökohtien huomioiminen hankkeissa ja hankinnoissa.	Ympäristönäkökohdat huomioidaan mahdollisimman hyvin. Hankittavalle tuotteelle asetetaan mahdollisuuksien mukaan ympäristökriteeri.	Tärkeimmiltä puolustusmateriaalia tuottavilta toimittajilta edellytetään ympäristöjärjestelmän mukaista toimintaa. Pyydetään soveltuvilta osin hankkeiden ja hankintojen hiilijalanjälki ja ympäristönäkökohtatiedot toimittajilta (toimenpide). Pyydetään soveltuvilta osin hankkeiden ja hankintojen hiilijalanjälki ja ympäristönäkökohtatiedot toimittajilta (toimenpide).	Puolustusvoimat on soveltuvin osin edellyttänyt ympäristöjärjestelmä ISO 14001 mukaista toimintaa tärkeimmiltä puolustusmateriaalia tuottavilta toimittajilta. Hankkeista laaditaan lausunnot, joissa otetaan kantaa hankittavan materiaalin arvioituihin ympäristövaikutuksiin koko sen elinjakson ajalta. Vaatimukset ja suositukset kohdistuvat esimerkiksi vaihtoehtoisten energiamuotojen selvittämiseen ja käyttöönottoon sekä käytön päätyttyä materiaalin kierrättämiseen. Uusin hankkeille asetettu vaatimus on, että toimittajilta tulee pyytää hankittavan materiaalin hiilijalanjälkitiedot. Lähde: Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021	Puolustusvoimien tavoitteena on enenevässä määrin ottaa myös hankinnoissa huomioon ympäristöasiat ja tehdä jatkossa enemmän ekologisesti kestäviä hankintoja. Esimerkkinä vuonna 2022 asetettiin hankinnan kilpailutuksessa tarjoajille ympäristövaatimuksia (tarjoajien tuli täyttää ISO 14001 standardin mukaiset vaatimukset ja toimittaa kestävän tuotannon suunnitelma tarjouksen yhteydessä).
Kiertotalous ja kansallinen varautuminen/ huoltovarmuus	Edistetään osaltaan ja soveltuvin toimenpitein, esim. selvitys- ja tutkimushankkeilla.			Vuonna 2022 valmisteltiin (PLM, TEM, YM) VN TEAS-hanke Teknologioiden kiertotalous osana Suomen kokonaisturvallisuuden kehittämistä ja hallintaa. Hankkeessa (3/2023-5/2024) konseptualisoidaan kiertotalousajattelua tiiviimmin osaksi kansallista varautumisajattelua ja -toimintaa, koskien erityisesti teknologioiden uudelleen käyttöä.

Henkilöstön ja koulutettavien tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi

YK:n Agenda 2030 tavoite 3:
Terveyttä ja hyvinvointia, tavoitteena taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille.

YK:n Agenda 2030 tavoite 5:
Sukupuolten tasa-arvo, tavoitteena saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Puolustushallinnon henkilöstövoimavarojen johtamisen päämääränä on turvata ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Osaava ja toimintakykyinen henkilöstö on keskeinen osa puolustushallinnon suorituskykyä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomiointi on osa jokapäiväistä toimintaa ja sen tulee näkyä perinteisen henkilöstöhallinnon toiminnan lisäksi myös hankkeiden ja ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Puolustusvoimien varusmieskoulutuksen palvelusolosuhteet järjestetään periaattein, joissa noudatetaan ehdotonta oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta, suhtaudutaan henkilökohtaisiin ongelmiin asiallisesti ja otetaan ne vakavasti, kunnioitetaan henkilökohtaisten asioiden luottamuksellisuutta ja kerätään palautetta ja suhtaudutaan siihen rakentavasti. Varusmieskoulutuksen eettisessä kasvatuksessa korostuu ihmisarvo, erilaisuuden ymmärtäminen, yksilön kunnioitus ja vastuuntunto.

Puolustusvoimissa ei hyväksytä kiusaamista, häirintää eikä simputusta. Toiminnan lähtökohtana on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu.

Maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä ja asevelvollisuuden kehittämistä selvittänyt parlamentaarinen komitea esitti kutsuntojen ulottamista koko ikäluokalle. Puolustusministeriö on asettanut poikkihallinnollisen työryhmän, jonka tehtävänä on tarkemmin selvittää ja suunnitella kutsuntojen uudistamista.

Työryhmä selvittää uudistuksen vaikutuksia lainsäädäntöön sekä viranomaisten vastuisiin, toimintaan ja resursseihin.

Tasa-arvon näkökulmasta uudistuksella pyritään vahvistamaan naisten osallisuutta maanpuolustuksessa. Kutsuntoja tukevilla sosiaali- ja terveydenhuoltoalaan kuuluvilla toimilla saadaan kokonaiskuva nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista ja varmistetaan tarvittavat tukitoimet hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämiseksi.

”*Puolustusvoimissa ei hyväksytä kiusaamista, häirintää eikä simputusta.*”

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomiointi on osa jokapäiväistä toimintaa ja sen tulee näkyä perinteisen henkilöstöhallinnon toiminnan lisäksi myös hankkeiden ja ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	Tasa-arvoasiat on integroitu osaksi tulosjohtamista ja hankkeita.	Tasa-arvoasiat on huomioitu hallinnonalan talousarviovalmistelussa, säädösvalmistelussa ja tulosohjauksessa, muun muassa tulossopimuksissa.	Tasa-arvotarkastelu kuuluu vuoden 2021 talousarvioesitykseen, hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelussa on huomioitu tasa-arvoasiat. Puolustusministeriön ja Puolustusvoimien tulossopimuksessa on tasa-arvokirjaus.	Tasa-arvotarkastelu kuului vuoden 2022 talousarvioesitykseen, hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelussa on huomioitu tasa-arvoasiat. Puolustusministeriön ja Puolustusvoimien tulossopimuksessa on tasa-arvokirjaus. Puolustusvoimissa on asetettu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi hallintoyksikkökohtaisia tavoitteita. Palkatun henkilöstön ja asevelvollisten tasa-arvon toteutumista ja kohtelua seurataan säännöllisesti.
		Henkilöstötyövuosien määrä, sukupuolijakauma ja koulutusjakauma.	<p>Puolustusministeriö on asiantuntijaorganisaatio. Puolustusministeriön virkamiehillä on yleensä korkeakoulu- tai yliopistotutkinto, alemman korkeasteen koulutus tai keskiasteen koulutus. Ministeriön henkilöstömäärä oli vuoden 2021 lopussa 147. Heistä sotilasvirassa oli vajaat 20 henkilöä. Naisia oli henkilöstöstä 67 (45,6 %) ja miehiä 80 (54,4 %). Lähde: Puolustusministeriön tilinpäätös 2021</p> <p>Puolustusvoimissa henkilötyövuosia kertyi yhteensä 12 380. Nousua edellisvuoteen oli 233 henkilötyövuotta. Palkatun henkilöstön sukupuolijakauma 81,2 % miehiä ja 18,8 % naisia. Henkilöstöstä noin kolmasosa on siviilejä. Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021</p>	<p>Puolustusministeriö on asiantuntijaorganisaatio. Puolustusministeriön virkamiehillä on yleensä korkeakoulu- tai yliopistotutkinto, alemman korkeasteen koulutus tai keskiasteen koulutus. Ministeriön henkilöstömäärä oli vuoden 2022 lopussa 150. Heistä sotilasvirassa oli 15 henkilöä. Naisia oli henkilöstöstä 79 (53 %) ja miehiä 71 (47 %). Lähde: Puolustusministeriön tilinpäätös 2022.</p> <p>Puolustusvoimissa henkilötyövuosia kertyi 12447. Sotilashenkilöstöä noin 65 % ja siviilihenkilöstöä noin 35 %. Henkilöstöstä oli miehiä 81 % ja naisia 19 %. Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2022.</p>
		Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuminen.	Puolustusministeriön sukupuolten välisessä tasa-arvossa miesvastaajien keskiarvo oli 4,58 ja naisvastaajien 3,95. Kysely tehtiin osana työhyvinvointikyselyä (asteikko 1-5). Puolustusvoimien työilmapiirikyselyssä sukupuolten välisessä tasa-arvossa miesvastaajien keskiarvo oli 4,6 ja naisvastaajien keskiarvo 4,00 (asteikko 1-5).	Puolustusministeriön sukupuolten välisessä tasa-arvossa miesvastaajien keskiarvo oli 4,54 ja naisvastaajien 3,97. Kysely tehtiin osana työhyvinvointikyselyä (asteikko 1-5). Puolustusvoimien työilmapiirikyselyssä sukupuolten välisessä tasa-arvossa miesvastaajien keskiarvo oli 4,58 ja naisvastaajien keskiarvo 3,97 (asteikko 1-5). Varusmiespalveluksessa käynnissä olevan yhteismajoituskokeilun on koettu edistävän varusmiesten tasa-arvoista kohtelua.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Tasa-arvosuunnitelma	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomiointi on osa organisaation jokapäiväistä toimintaa ja sen tulee näkyä perinteisen henkilöstöhallinnon toiminnan lisäksi myös muissa toiminnoissa, kuten hankkeiden ja ohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa.	Puolustusministeriön tasa-arvosuunnitelman ajantasaisuus. Puolustusvoimien hallintoyksiköiden tasa-arvosuunnitelmien ajantasaisuus.	Puolustusministeriön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021 on ajantasainen. Puolustusvoimien hallintoyksiköiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat vuosille 2021-2022 on pääosin päivitetty ja ajan tasalla.	Puolustusministeriön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2022 on ajantasainen. Puolustusvoimien hallintoyksiköiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat olivat vuonna 2022 ajan tasalla.
		Puolustusministeriön hallinnonalalla on tasa-arvolain edellyttämät tasa-arvotoimikunnat.	Puolustusministeriössä toimii puolustushallinnon yhteinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöryhmä, joka seuraa ja raportoi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioista sekä valtavirtaistettavien hankkeiden etenemisestä puolustushallinnon johdolle. Pääesikunta ja puolustusministeriö seuraavat suunnitelmien ajantasaisuutta ja sisältöä.	Puolustusministeriössä toimii puolustushallinnon yhteinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöryhmä (toimikausi 31.12.2024 saakka), joka seuraa ja raportoi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioista sekä valtavirtaistettavien hankkeiden etenemisestä puolustushallinnon johdolle. Pääesikunta ja puolustusministeriö seuraavat suunnitelmien ajantasaisuutta ja sisältöä. Pääesikunnan koulutusosaston johdolla toimii Puolustusvoimien tasa-arvotoimikunta.
YK:n päätöslauselma 1325	YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 mukaan naisten turvallisuudesta ja asemasta tulee huolehtia aikaisempaa paremmin konflikteissa ja kriisinhallintaoperaatioissa. Puolustushallinnon osalta päätavoitteet ovat turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan sukupuolijakauman tasapainottaminen sekä gender-näkökulman sisällyttäminen turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja koulutukseen.	Puolustusvoimien ja puolustusministeriön yhteinen Puolustushallinnon ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -toimintaohjelma laaditaan kulloisenkin voimassa olevan kansallisen toimintaohjelmaan kirjattujen tavoitteiden perusteella.	Puolustusvoimissa jatkettiin päätöslauselmaan perustuvan gender-näkökulman liittämistä koulutukseen ja kriisinhallinnan operatiiviseen toimintaan puolustushallinnon ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -toimintaohjelman mukaisesti. Toimintaa kehitettiin myös kansainväliseen harjoitustoimintaan osallistumalla sekä yhdessä Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM) -keskuksen ja Naton Committee on Gender Perspectives (NCGP) kanssa. Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021	Vuonna 2022 toiminnan pääpaino oli kehittämistavoitteiden yhteensovittamisessa Naton tavoitteiden kanssa, mikä on tärkeää Naton täysjäsenyyden kannalta. Naton kanssa ensi vaiheen kehittämistavoitteiksi sovittiin gender-neuvonantajien nimittämisestä Pääesikuntaan, puolustushaaraesikuntiin ja Maanpuolustuskorkeakouluun sekä gender-koulutuksen kehittämisestä kaikessa sotilaskoulutuksessa mukaan lukien varusmieskoulutus. Vuonna 2022 osallistuttiin Suomen kansallisen toimintaohjelman päivitystyöhön ulkoministeriön johtamassa työryhmässä. Toimintaohjelma vuosille 2023-2027 julkaistiin keväällä 2023.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Asevelvollisuuden kehittäminen	Tasa-arvon huomioiminen osana asevelvollisuuden kehittämistyötä.	Säädösmuutokset ja palvelussuhteen ehtojen muutokset.	Puolustushallinnossa valmistellaan ja jatkoselvitetään, valtioneuvoston asettaman parlamentaarisen komitean loppuraportin perusteella, yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Kansalaisten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen on yksi komitean työskentelyä ohjaavista reunaehdoista.	Puolustushallinnossa jatkoselvitetään asevelvollisuuden kehittämistä ja valmistellaan koko ikäluokkaa koskevia kutsuntoja ja maanpuolustusvelvollisuuden toteuttamista. Naisten määrän lisääminen asepalveluksessa sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on yksi suunnittelua ohjaavista periaatteista. Maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä ja asevelvollisuuden kehittämistä selvittänyt parlamentaarinen esitti kutsuntojen ulottamista koko ikäluokalle. Puolustusministeriö on asettanut poikkihallinnollisen työryhmän, jonka tehtävänä on tarkemmin selvittää ja suunnitella kutsuntojen uudistamista. Työryhmä selvittää uudistuksen vaikutuksia lainsäädäntöön sekä viranomaisten vastuisiin, toimintaan ja resursseihin. Työryhmän toimikausi on 1.9.2022 - 30.9.2023. Kutsuntauudistuksella voidaan osaltaan lisätä naisten kiinnostusta asepalveluksen suorittamiseen. Vuonna 2020 yhteismajoituskokeilua jatketaan vuoden 2023 loppuun. Kokeilun tavoitteena on ollut kerätä tutkittua tietoa yhteismajoituksen vaikutuksista palveluksessa olevien toimitakykyyn, ryhmäkiinteyteen, palveluksen sujuvuuteen, tiedokulkuun, koulutustuloksiin ja tilojen käyttöön. Kokemukset ovat olleet pääosin myönteisiä ja yhteismajoituksen on koettu edistävän myös tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
Hyvinvointi ja työtyytyväisyys	Puolustusministeriöllä ja Puolustusvoimilla on osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilökunta.	Työtyytyväisyyskysely (PLM) / Työilmapiirikysely (PV).	Puolustusministeriön henkilöstön työtyytyväisyys on näissä kyselyissä noussut tasaisesti. Vuoden 2021 kyselyssä työtyytyväisyyden kokonaisindeksi 4,07. Tulos on paras vuonna 2004 alkaneiden työtyytyväisyyskyselyiden jatkumossa (asteikko 1-5). Lähde: Puolustusministeriön tilinpäätös 2021. Puolustusvoimien henkilöstön kokonaistyötyytyväisyys säilyi edellisvuosien tapaan arvossa 4,2 (asteikko 1-5). Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021	Puolustusministeriön vuoden 2022 työtyytyväisyyskyselyssä kokonaisindeksi oli 3,94 (asteikko 1-5). Se on laskenut edelliseen vuoteen verrattuna (-0,13 yksikköä). Lähde: Puolustusministeriön tilinpäätös 2022. Kokonaistyötyytyväisyys sai Puolustusvoimien työilmapiirikyselyn perusteella vuonna 2022 kaikkien vastaajien aineistossa keskiarvon 4,23. Naisvastaajilla keskiarvo oli 4,09 ja miehillä 4,27. Kokonaistyötyytyväisyydessä oli myös henkilöstöryhmittäinen ero; upseerivastaajien ollessa muita tyytyväisempiä (keskiarvo 4,42) ja siviilivastaajien hiukan muita kriittisempiä (4,12).

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
	Motivoiva, mielekäs sekä avoimeen vuorovaikutukseen perustuva varusmiespalvelus.	Asepalveluksessa koetut häirintä- ja kiusaamistapaukset.	2/21-saapumiserän loppukyselyn perusteella kiusaamista (muutaman kerran ja jatkuvasti) oli kokenut 43 % (saapumiserässä 1/21 40,3 %) naisista ja 20 % (19,1 %) miehistä. Sukupuolista häirintää (muutaman kerran ja jatkuvasti) oli kokenut 43 % (38,7 %) naisista ja n. 4 % (3,7 %) miehistä.	2/22-saapumiserän loppukyselyn perusteella kiusaamista (muutaman kerran ja jatkuvasti) oli kokenut 36,3 % (1/22 32 %) naisista ja 19,3 % (17,1 %) miehistä. Sukupuolista häirintää (muutaman kerran ja jatkuvasti) oli kokenut 34,7 % (32 %) naisista ja 3,2 % (3,6 %) miehistä. Puolustusvoimissa on päivitetty kattava ohje syrjinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisystä ja käsittelystä sekä ohjeen sisällön viestimisestä eri tilanteissa. Ohje sisältää konkreettisia toimintaohjeita hyvän toimintakulttuurin edistämisestä, epäasiallisen käytöksen ehkäisystä sekä ongelmatilanteiden käsittelystä niin esimiehille kuin syrjintää tai häirintää kokeneille.
		Varusmiespalveluksen keskeyttämisprosentti ja keskeyttämisten syyt.	2/21-saapumiserän varusmiehistä keskeytti palveluksensa joukkokoulutusjakson loppuun mennessä 16,1 % (saapumiserässä 1/21 16,3 %). Merkittävimmät syyt keskeytykselle (kaikki): fyysiset syyt 38,5 % (41,4 %), mielenterveydelliset syyt 33,8 % (31,3 %) ja siviilipalvelukseen hakeutuminen 19,1 % (20,1 %).	Vuoden 2022 ensimmäisellä puolikkaalla varusmieskoulutusta jouduttiin edelleen toteuttamaan poikkeuksellisissa olosuhteissa COVID19-pandemian ja siitä johtuneiden rajoitustoimien takia. Varusmiespalveluksen keskeyttämisten määrä nousi edellisvuodesta prosenttiyksiköllä, kokonaispoistuman ollessa 17,7 %. Varusmiesten poistuma 1/22 saapumiserällä oli 19,7 %, mikä on seurantahistorian suurin. 2/22 saapumiserän poistuma oli edeltävien vuosien tasolla (16,3%). Kolme merkittävintä syytä keskeyttämiselle olivat keskeyttämiskyselyn mukaan (palveluksen keskeyttäjän oma mielipide) fyysiset syyt (39,1 %), mielenterveydelliset syyt (34,4 %) ja siviilipalvelukseen hakeutuminen (18,1 %).
		Arvio armeija-ajasta. Arvio ryhmäkiinteydestä. Arvio palvelusmotivaatiosta.	Loppukyselyssä 1/21-saapumiserän arvio armeija-ajasta oli 4,24 ja saapumiserällä 2/21 4,22. Ryhmäkiinteydestä saapumiserä 1/21 antoi arvioksi 4,03 ja saapumiserä 2/21 3,98. Palvelusmotivaation arvioksi molemmissa saapumiserissä annettiin 3,79 (asteikko 1-5). Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021	Loppukyselyssä 2/22-saapumiserän arvio armeija-ajasta oli 4,21 (1/22 4,23). Ryhmäkiinteydestä saapumiserä 2/22 antoi arvioksi 3,99 (1/22 4,0). Palvelusmotivaation arvio oli 2/22 3,92 (1/22 3,86) (asteikko 1 - 5). Lähde: Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2022.

Energia- ja ilmastovastuullisuus

YK:n Agenda 2030 tavoite 13: Ilmastotekoja, tavoitteena toimia kiireellisesti ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttaminen voi aiheuttaa ilmastovaikutuksia, joita vähennetään ja hallitaan suunnitelmallisesti. Ilmastomuutoksella puolestaan on suoria ja välillisiä vaikutuksia puolustushallinnon toimintaympäristöön, infrastruktuuriin ja materiaaliin. Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen edellyttävät Puolustushallinnolta toimenpiteitä sekä suunnittelun että käytännön tasolla.

Puolustushallinnon merkittävimmät ilmastovaikutukset aiheutuvat pääosin kaluston ja kiinteistöjen energiankulutuksesta ja vastaavasti merkittävimmät tavoitteet ilmastomuutoksen hillitsemiseksi liittyvät kaluston ja kiinteistöjen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen.

Ilmastomuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan luonnon ja ihmisen mukautumista odotettuihin tai jo

tapahtuneisiin ilmastollisiin muutoksiin joko hyödyntämällä etuja tai minimoimalla haittoja. Suomessa mm. sateisuuden muutosten ja lämpötilan nousun aiheuttamat tulvat, sään ääri-ilmiöiden mahdollinen lisääntyminen sekä lumipeitteisyyden ja Itämeren jää-olosuhteiden muutokset vaikuttavat Puolustusvoimien toimintaan sekä käytössä olevaan infrastruktuuriin, kalustoon, henkilöstöön ja koulutettaviin.

Puolustushallinto on tehnyt suunnitelmallista työtä ilmastomuutoksen torjunnan ja ilmastomuutokseen sopeutumisen edistämiseksi vuodesta 2010. Työn tavoitteet ja toteuttaminen on kuvattu energia- ja ilmasto-ohjelmassa, joka viimeksi päivitettiin vuonna 2022 valmisteltiin Puolustushallinnon ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnitelmaa.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Energia- ja ilmasto-ohjelma	Energia- ja ilmasto-ohjelma 2022-2026 päivitystyö vuonna 2021 ja valmistuminen 05/2022. Energia- ja ilmasto-ohjelmaa päivitetään kolmen vuoden välein ja toimenpiteiden etenemisestä ja vaikutuksista raportoidaan vuosittain.	Toimenpide vuodelle 2022.	Energia- ja ilmasto-ohjelman päivitys julkaistaan 06/2022. Aiemmassa energia- ja ilmasto-ohjelmassa vuosille 2018-2021 määritetystä 23 toimenpiteestä 12 on toteutettu/saatettu osaksi jatkuvaa toimintaa, 9 on kesken ja kahta ei ole toteutettu. Esimerkkeinä ovat biopolttoaineiden käytettävyyden selvitykset ja kokeiluprojekti sekä hankinnoissa hiilijalanjälkitietojen pyytämisen aloittaminen.	Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelma vuosille 2022-2025 julkaistiin 06/2022. Energia- ja ilmasto-ohjelman seuraava päivitys vuonna 2025. Puolustusministeriössä laadittiin vuonna 2022 energia- ja ilmasto-ohjelman mukaista suunnitelmaa ilmastomuutokseen sopeutumiseksi (julkaisu 2023 keväällä).
Kiinteistöenergian kulutus ja kasvihuonekaasupäästöt	Vuoteen 2030 mennessä tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalisuus toimitilojen ylläpidossa. Tavoitteena on vähentää kiinteistöenergian kokonaiskulutusta yhteensä 4 % vuosina 2022-2025 (1 % vuodessa). Kiinteistöjen ylläpidon CO ₂ -päästöjen osalta vähentämistavoite on 60 % vuodesta 2020 vuoteen 2025.	CO ₂ -päästöt /vuosi. Kiinteistöenergian kokonaiskulutus /vuosi.	Puolustusvoimien kiinteistöenergian kulutus oli noin 530 000 MWh ja kasvihuonekaasupäästöt noin 17 000 tCO ₂ e. Kiinteistöenergian CO ₂ -päästöt ovat laskeneet 92 % kansallisen vertailuvuoden 1990 tasosta (225 000 tCO ₂ e) vuoteen 2021 (17 000 tCO ₂ e). Vuosien 2010 ja 2020 välillä CO ₂ -päästöt ovat pienentyneet 78 % ja vuoden 2020 ja 2021 välillä 46 %.	Puolustusvoimien kiinteistöenergian kulutus oli noin 500 000 MWh ja kasvihuonekaasupäästöt noin 13 000 tCO ₂ e. Kiinteistöenergian CO ₂ - päästöt ovat laskeneet 94% kansallisen vertailuvuoden 1990 tasosta (225 000 tCO ₂ e).
Maa-, meri- ja ilmaliikenteen kasvihuonekaasupäästöt	Maa- ja meriliikenteen kasvihuonekaasujen päästöt vähennetään puoleen vuoden 2020 tasosta vuoteen 2030 mennessä.	CO ₂ -päästöt /vuosi.	Puolustusvoimien liikennepolttoaineiden kulutuksesta aiheutuneet kasvihuonepäästöt olivat noin 196 000 tCO ₂ e, josta noin 73 % aiheutuu sotilasilmalusta, 16 % maakalustosta ja 11 % merenkulusta.	Puolustusvoimien liikennepolttoaineiden kulutuksesta aiheutuneet kasvihuonekaasupäästöt olivat vain 206 000 tCO ₂ e, josta noin 68 % aiheutuu sotilasilmalusta, noin 16 % maakalustosta ja noin 16 % merenkulusta. Vuonna 2022 on laadittu tiekarttaa päästövähennysten toteuttamiselle, pääpainona uusiutuvan polttoaineen käyttöönotto maa- ja meriliikenteessä.

Kuva: Karl-Gustav Kurn, Puolustusvoimat

Ympäristövastuullisuus

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 11.

Kestävät kaupungit ja yhteisöt:

Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä yhdyskunnat.

Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoite 15.

Maanpäällinen elämä:

Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä.

Puolustushallinto näkyy valtakunnallisesti, mutta on myös paikallisesti merkittävä yhteiskunnallinen toimija, sillä maanpuolustuksen käytössä on noin 300 000 ha sotilasalueita ympäri Suomea. Sotilasalueet ovat yhdyskuntia, joiden toiminnan on oltava kestävää, terveellistä ja turvallista paitsi siellä toimiville, myös lähialueiden väestölle ja ympäristölle.

Puolustushallinto tukee tarvittaessa myös muiden viranomaisten toimintaa kansalaisten arjen turvaamisessa.

Puolustushallinnon toiminnan vaikutukset ulottuvat ympäröivään yhteiskuntaan melun ja muiden ympäristötekijöiden kautta, mutta näkyvät myös kaavoituksessa sekä

”*Puolustusvoimien toiminnalla on siten merkitystä myös luonnon monimuotoisuuden säilyttäjänä.*”

alueellisen talouden ja työllisyyden saroilla. Alueiden käytön suunnittelulla ja suunnitteluprosessiin osallistumisella pyritään hallitsemaan ja vähentämään toiminnasta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan.

Puolustusvoimilla on hallussaan laajoja ampuma- ja harjoitusalueita, joilla on usein hyvin rikas luonto. Alueilla on säilynyt ja toiminnan seurauksena pysyy yllä sellaisia luontotyyppisiä, elinympäristöjä ja lajeja, jotka muualta ovat vaarassa

kadota. Näin ollen Puolustusvoimien toiminnalla on siten merkitystä myös luonnon monimuotoisuuden säilyttäjänä. Toimintaan liittyy tunnistettuja ympäristöriskejä, mutta ympäristönsuojelun toimenpitein ennaltaehkäistään ja minimoidaan haitallisia vaikutuksia. Kestävän kehityksen periaatteisiin sisältyy myös laajasti eri ympäristönäkökohdat ja taloudelliset seikat huomioiva pilaantuneiden alueiden hallinta ja kestävä kunnostus.

Ympäristövastuullisuudella tuetaan lakisääteisten tehtävien toteuttamista ja ympäristö otetaan huomioon kaikessa toiminnassa.

Vaikuttavuusalue	Tavoite	Mittari	Tulokset 2021	Tulokset 2022
Ympäristönsuojelun kustannukset ja hankkeiden jakauma	Seurataan Puolustusvoimien ympäristönsuojelun kustannuksia ja niiden jakautumista hankkeille.	Kustannukset ja jakauma.	Vuonna 2021 käytettiin ympäristönsuojeluun 3,2 M€. Hankkeisiin käytetystä rahoituksesta 29 % käytettiin ampuma- ja harjoitusalueiden ympäristönsuojelun parantamiseen, 28 % pilaantuneiden alueiden tutkimukseen ja kunnostukseen, 22 % ympäristötarkkailuun, 13 % ampumaratojen ympäristönsuojeluun ja 5 % melunhallintaan ja 3 % T&K-projekteihin.	Vuonna 2022 käytettiin ympäristönsuojeluun 3,04 M€. Hankkeisiin käytetystä rahoituksesta 36 % käytettiin ampuma- ja harjoitusalueiden ympäristönsuojelun parantamiseen, 16 % pilaantuneiden alueiden tutkimukseen ja kunnostukseen, 16 % ympäristötarkkailuun, 3 % ampumaratojen ympäristönsuojeluun ja 3 % melunhallintaan ja 3 % T&K-projekteihin.
Puolustusvoimien ympäristöjärjestelmä	Puolustusvoimissa on ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä, joka kattaa kaikki puolustusvoimien toiminnot ja materiaalin elinkaaren sekä tukee tehokasta johtamista ja toimintaa sekä mahdollistaa toiminnan kehittämisenkokonaisuutena.	Ympäristövastuullisuus on sisällytetty kaikkeen Puolustusvoimien toimintaan.	Ympäristöjärjestelmä otettiin käyttöön ja osaksi olemassa olevia prosesseja vuonna 2021.	Vuonna 2022 on jatkettu hallintoyksikkökohtaisten ympäristöohjelmien laatimista.
Puolustusvoimien ympäristöstrategia	Ympäristöstrategian lähtökohtana on, että kaikki Puolustusvoimien toiminta on ympäristövastuullista ja edellytykset Puolustusvoimien lakisäätöisten tehtävien toteuttamiseen turvataan kaikissa tilanteissa. Tavoitetilassa ympäristöasioiden hallinta on entistäkin laadukkaampaa ja vakiintunut osa kaikkea Puolustusvoimien toimintaa.	Ympäristöstrategiaa toteutetaan ja seurataan osana Puolustusvoimien ympäristöjärjestelmää sekä toiminnan ja resurssien suunnittelun ja seurannan (TRSS) prosessia.	Puolustusvoimien ympäristöstrategia valmistui vuonna 2020. Ympäristöstrategia sisältää tavoitetilan vuoteen 2032 ja keinot tavoitetilan saavuttamiseksi vuosille 2021-2032. Lähde: Puolustusvoimien ympäristöstrategia 2021-2032.	Vuonna 2020 valmistuneen Puolustusvoimien ympäristöstrategian toteuttamista jatketaan. Ympäristöstrategia sisältää tavoitetilan vuoteen 2032 ja keinot tavoitetilan saavuttamiseksi vuosille 2021-2032. Lähde: Puolustusvoimien ympäristöstrategia 2021-2032.

Lähteet ja linkit

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS

[MTS 2021: Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta](#)

[MTS 2022: Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta](#)

Puolustusministeriö

[Puolustusministeriön tilinpäätös 2021](#)

[Puolustusministeriön tilinpäätös 2022](#)

Puolustusvoimat

[Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2021](#)

[Puolustusvoimien henkilöstötilinpäätös 2022](#)

[Puolustusvoimien ympäristöraportti 2021](#)

[Puolustusvoimien ympäristöraportti 2022](#)

[Puolustusvoimien ympäristöstrategia 2021-2032](#)

Tieteen tiedotus ry

[Tiedebarometri](#)

T-Media Oy

Julkishallinnon Luottamus & Maine -tutkimus 2022

Valtioneuvosto

[Kansalaispulssi](#)

Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV

[Puolustusministeriön tilintarkastuskertomus 2021](#)

[Puolustusministeriön tilintarkastuskertomus 2022](#)

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Puolustusministeriö
Eteläinen Makasiinikatu 8
PL 31
00131 Helsinki

Puh. +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi

Puolustusvoimat

Försvarsmakten • The Finnish Defence Forces

Puolustusvoimat
Kasarmikatu 17
PL 919
00131 Helsinki

Puh. +358 299 800 (vaihde)

kirjaamo.pe@mil.fi